

A TÖRÖK NŐK EMANCIPÁCIÓJA

Szerző:

Szűcs Lászlóné Siska Katalin (PhD)
Debreceni Egyetem

Szerző e-mail címe:

siska.katalin@law.unideb.hu

Lektorok:

Madai Sándor (PhD)
Debreceni Egyetem

Szabó Krisztián (PhD)
Debreceni Egyetem

...és további két anonim lektor

Absztrakt

A nők emancipációja már a Török Köztársaság megalapításakor is napirenden volt. A török nők szerepét a köztársasági elit az új köztársaság „védelmezőjeként” definiálta, ezzel együtt a nők, mint a „nemzet pedagógusai” társadalmi feladatot is kaptak. A török nő a férfival egyenlő, képzett és modern, de ezzel együtt önfeláldozó, szerény és engedelmeskedik a társadalmi normáknak is. A török „nőkérdés” jelenlegi jellemzői a köztársaság korai időszakában alakultak ki. Ismeretük a modern Törökország nőikkel szembeni bánásmódja megértéséhez nélkülözhetetlen.

Kulcsszavak: Török Köztársaság, emberi jogok, női emancipáció,

Diszciplína: jogtudomány, történettudomány, nemzetközi jog, társadalmi nem tudománya

Abstract

EMANCIPATION OF TURKISH WOMEN

The emancipation of women was already on the agenda when the Republic of Turkey was founded. The role of the Turkish women was defined by the Republican elite as the 'protectors' of the New Republic, and the women were also given social tasks as the 'national educators'. The Turkish woman is equal, trained and modern, equal with the man, but also self-sacrificing, modest and obedient to social norms. The current characteristics of the Turkish 'women's issue' were developed in the early period of the republic. Therefore the knowledge of the early republican era is essential for understanding the treatment of women in modern Turkey.

Keywords: Republic of Turkey, human rights, female emancipation

Disciplines: Law, History, International Law, Gender Studies

Szűcs Lászlóné Siska Katalin (2019): A török nők emancipációja. *Lélektan és hadviselés – interdiszciplináris folyóirat*, I. évf. 2019/1. szám. 73-83. doi: [10.35404/LH.2019.1.73](https://doi.org/10.35404/LH.2019.1.73)

A nők emancipációja már a Török Köztársaság megalapításakor is napirenden volt. A török nők szerepét a köztársasági elit az új köztársaság „védelmezőjeként” definiálta, ezzel együtt a nők, mint a „nemzet pedagógusai” társadalmi feladatot is kaptak. A török nő a férfival egyenlő, képzett és modern, de ezzel együtt önfeláldozó, szerény és engedelmeskedik a társadalmi normáknak is. Gazi Mustafa Kemal Atatürk, a Török Köztársaság alapítója a nők előrelépését támogatta minden területen. Atatürk diktatórikus módszerekkel szinte rákényszerítette az országra a társadalom modernizálását, a nők egyenjogúsítását.

E tanulmány első fejezetei az Atatürki reformokat és azok késő oszmán-kori (Tanzimat) előzményeit, gyökereit ismerteti, melyet a „törökök atyja” átvett és megszilárdított. A kemalista reformok a nyolcvanas évekig szinte változatlan formában maradtak fenn, azonban a gazdasági folyamatok hatására beindult feminista mozgalmak ezekben az években a török társadalom patriarchális berendezkedését elkezdték kritizálni. Szembefordultak a korábbi kemalista feminista irányvonallal is, és még radikálisabb változást követeltek a nők számára, melyek nem igazán kerültek megvalósításra. Törökország EU-s csatlakozási igénye hozta el azt a régóta várt megoldást, melynek leglátványosabb pontja az volt, amikor 2011-ben Törökország aláírta az Isztambuli Egyezményt, az Európa Tanács Egyezményét a nők elleni és a családon belüli erőszak megelőzéséről és felszámolásáról. Az alábbiakban ezen

időszakokra is kitérünk. A tanulmány külön foglalkozik az európai jogharmonizáció keretében végrehajtott büntetőjogi szabályozás reformjával és annak hiányosságaival is.

A nők emancipációjának egyik legnagyobb nemzetközi áttekintését, egyben a tanulmány kiindulópontját Afet Inan török szociológus 1962-ben írt munkája A török nők emancipációja című, a nyolcvanas évek változásaival foglalkozó tanulmány, a Secil Akgun által írt „Women’s Emancipation in Turkey”, valamint Ömer Caha „Women and Civil Society in Turkey: Women’s Movements in a Muslim Society” című műve adták. A hazai kutatásokat illetően a témához kapcsolódó lényeges forrásoknak tekinthetők a Magyar Migrációkutató Intézet elemzései, külön kiemelve Abdessamad Belhaj és Speidl Bianka helyzetértékeléseit a nők helyzete a muszlim világban című témában, valamint Kövecsi-Oláh Péter, a Migrációkutató Intézet Törökország-szakértőjének politológiai szempontból történő országjelentéseit és értékeléseit.

E tanulmány és kutatás abban jelentenek újítást, hogy a nemzetközi és hazai irodalmat feldolgozva elsősorban jogi szempontból vizsgálják a témát, mely hiánypótlónak számít a hazai nemzetközi jogi kutatások során.

A feminizmus gyökerei Törökországban

„Nálunk a feminizmus azt jelenti, hogy a nők nyugodt otthont teremtenek a családnak, és egészséges utódokat szülnek

férjüknek és a hazának.” A mondat Olaszország ankarai nagykövete szájából hangzott el, 1923. október 29-én, a Török Köztársaság kikiáltása alkalmából rendezett ünnepségen arra a kérdésre válaszolva, hogy mit gondolnak a feminizmusról Olaszországban (White, 2003, 57.).

Kemal Atatürk („a törökök atyja”) feleségét, Latifét érdekelte a téma. Az akkor huszonhárom éves Latife, aki a Sorbonne-on tanult, és bubifrizurájával nem illett a fejkendős török nők közé, csalódottan válaszolt (Kasza, 2013): „Nem gondoltam, hogy a csodálatos Olaszország ilyen elmaradott a feminizmus kérdésében.”

Számos nyugati lap idézi ezekben a napokban ezt a Latife életrajzírója, Ipek Çalışlar (Calislar, 2008) könyvéből vett jelenetet. A történészek szerint a modern gondolkodású fiatalasszonynak jelentős szerepe volt abban, hogy férje később a nők egyenjogúsítását tekintette országa Európához való felzárkózása egyik legfontosabb feladatának.

„Ha egyszer a hatalomnak birtokába kerülök, kedvező pillanatban akár puccs árán is a kívánt irányba alakítom társadalmunk fejlődését. A nők ügyében bátran kell viselkednünk!” – írta naplójában (Calislar, 2008, 34.).

Bátran viselkedett. Férje Latife hatására betiltotta a fejkendő viselését, amit az iszlám világban még ma is forradalmi tettek tartanak (példáját csak Egyiptom követte

Nasszer idején.) A férfiakkal előírta az európai ruhát, és megtiltotta a szakállviselést.

„Azonnali hatállyal minden török nőnek joga van kívánsága szerint öltözködni, ellenben minden prostituált köteles burkát viselni”

(Mustafa Kemal Atatürk)

Természetesen másnap senki sem viselt burkát és a világsajtó megtelt az Atatürkök éljenző cikkeivel (Henson, 2014).

A 17. századtól a nők elszánt küzdelmet indítottak az egyenjogúsításukért. Az első modern értelemben vett nőjogi harcok a 18. századi francia származású Olympe de Gouges volt, aki „A polgárnők és asszonyok jogainak nyilatkozatában” fogalmazta meg a nőket megillető jogokat.

„Nő, ébredj fel, az ész vészharangja zúg az egész univerzumban, fedezd fel a jogaidat! (...) Nők, férfiak egyaránt részt kell, hogy vegyenek a törvényhozásban!...” – írta szenvedélyesen a feminista Olympe de Gouges (idézi: Mousset, 2014, 78 és 92.).

A nők emancipációja már a Török Köztársaság megalapításakor is napirenden volt. A török nők szerepét a köztársasági elit az új köztársaság „védelmezőjeként”

definiálta, ezzel együtt a nők, mint a „nemzet pedagógusai” társadalmi feladatot is kaptak. A török nő a férfival egyenlő, képzett és modern, de ezzel együtt önfeláldozó, szerény és engedelmeskedik a társadalmi normáknak is (Akgun, 1986).

A nők elleni erőszak a régi török büntető törvénykönyvben nem elsősorban, mint a nők emberi jogai ellen elkövetett bűncselekményként lett definiálva, hanem mint a török társadalom erkölce ellen elkövetett jogsértés. A török nők testi épsége nem, mint egyéni jog számított, hanem a testük a családjukhoz és a társadalomhoz tartozott ('EU Demands New Turkish Penal Code', BBC News, 2004).

A nők számára a szabad házasságkötés, a törvény előtti egyenlőség, a tanulás jogán túl a választójog megszerzése volt az egyik legfontosabb követelés. Gazi Mustafa Kemal Atatürk, a Török Köztársaság alapítója a nők előrelépését támogatta minden területen, így a választáshoz és választhatósághoz is. Atatürk diktatórikus, vagy egyeduralkodói módszerekkel szinte rákényszerítette az országra a társadalom modernizálását, a nők egyenjogúsítását (Wagner, 2016).

Törökország már 1930. március 20-án biztosította a jogot az egyenlő állampolgár nőknek, hogy az önkormányzati választásokon szavazhassanak. 1933-ban pedig jogot kaptak, hogy az előjárók megválasztásában részt vegyenek, és a faluképviselőbe választhassák őket.

1934. december 5-én a nők törvényes jogot szereztek arra Törökországban, hogy az országgyűlési választásokon sza-

vazhassanak és választhatók legyenek – ekkor a világon még csak 28 országban bírtak ilyen jogokkal a nők, és 17 országban használták (Gokcen, 2015).

Ekkor még számos fejlett európai ország nem adott ilyen jogokat a nőknek. Franciaországban 1944-ben, Olaszországban 1945-ben, Görögországban 1952-ben, Belgiumban 1960-ban, Svájcban 1971-ben kapták meg ezeket a jogokat a nők.

Az 1935. február 8-án az általános választásokon először részt vevő török nők 18 képviselői helyet szereztek ekkor a török parlamentben. Európában először 1906-ban Finnországban szavazhattak a nők, a következő állomás Németország volt 1918-ban, a harmadik pedig 1928-ban Nagy-Britannia (Adams, 2014).

A „nőkérdés” jelenlegi jellemzői a török nacionalizmus felemelkedésével, a második alkotmány időszakában (1908-1919 között) alakult ki, és a kemalista köztársasági rezsimben is érvényes maradt (Henson, 2014).

A kemalizmus döntő akciói a női emancipációt illetően az iszlám kivétele a jogalkotásból és az állampolgárság új fogalmának megalkotása voltak, amely a nőket is magába foglalta, megszabva ezzel az átmenet irányát a monarchikus rendszerből a köztársasági rendszerbe. Ennek az új korszaknak a nőképe egyenlő lett a múlttal való szakítással. Ezt Atatürk is nagyban támogatta, többek között felesége bevonásával a közszereplésbe (Tuncay, 2019).

Az első világháborút követő időszakban két kemalista reform tette lehetővé a török nők helyzetének jelentős változását.

Az első az 1926-ban elfogadott svájci polgári törvénykönyv mintájára létrehozott törvénykönyvben testesült meg, amely felváltotta az iszlám törvénykezést, a Saríját (Tuncay, 2019).

A másik az általános választójog 1934-es bevezetése volt. Ezek nagy szerepet játszottak a nyugati mintákat követő modernizálódás folyamatában. Az általános választójognak köszönhetően már a nők is szavazhattak és a férfiakéval azonos jogokat kaptak. Az új polgári és szociális jogoknak köszönhetően a nők egy része, főként a jómódú, városokban élő réteg, képezni kezdte magát, és nyilvános szerepet vállalhatott. Az ő gyermekeik generációja még inkább részesülhetett ezekből a kedvező változásokból, és elkezdte kritikusan szemlélni a kemalista reformokat. Habár a nők ezeknek köszönhetően a jog előtt egyenlővé váltak a férfiakkal a válásban, öröklésben, vagy a gyermekek felügyeleti jogában, de a magánszférában még mindig alárendeltek maradtak. (Hanioglu, 2011).

A köztudatban tehát az él, hogy Mustafa Kemál Atatürk nevéhez köthető a modern török nő képe. Nagyszerű szónoki képességével szinte szenzációhajhász módon tálalta ezt a világ felé. A valóság azonban az, hogy reformjainak komoly előzményei voltak az Oszmán Birodalomban.

Az oszmán gyökerek

Az oszmánkori modernizáció kezdetei a Tanzimat, a török reformkor (1839 – 1876) időszakára nyúlnak vissza.

Az ifjú oszmánok közül kerültek ki a női emancipáció legkorábbi szószólói, ők teremtették meg a későbbi reformok alapjait. Ezek a férfi reformerek a nők helyzetét hatásos eszköznek látták annak kifejezésére, hogy mennyire archaikusak és elfogadhatatlanok számukra a társadalmi hagyományok, szokások, míg ugyanekkor elmarasztalták a nyugati hatásra bekövetkezett erkölcsi hanyatlást az oszmán társadalomban.

II. Abdulhamit szultán harmincéves uralma a Tanzimat után a női mozgalmak szigorúbb ellenőrzését hozta magával, még a ruházat terén is.

1908-ban az Egység és Haladás Bizottsága (az alkotmányossághoz való visszatérésért harcoló ifjútörökök mozgalma) megdöntötte a szultán hatalmát és ennek nyomán társadalmi és ideológiai nyugtalanság alakult ki. Ettől az időponttól számos női társaság, szervezet alakult, profiljukban széles választékával a jótékony-ságnak és a női jogokért folytatott harcnak. (Boyar, 2016).

Az aktivisták közül kiemelkedik a Női Jogok Védelmének Társasága, amely a nők hozzáférését kívánta biztosítani a fizetett szakmákhoz. A női lapokat (A Nő, Nők világa) is elkezdték kiadni, amelyek aktívan részt vettek a közvélemény formálásában. A balkáni háborúban (1912–1913) a nők aktív szerepet tölthettek be a szociális segítségnyújtásban, például adományokat gyűjtöttek a háborús árváknak, és részt vettek a sebesültek ápolásában. A Vörös Félhold Társaság női részlege a török nőknek nővérképzést nyújtott.

Az egyetemi oktatást 1914-ben nyitották meg a nők számára, akik így hozzáférhettek az üzleti, kereskedelmi tudáshoz is.

Az első világháború veszteségei a férfinepességet számottevően csökkentették, és ezzel fokozott igényt teremtettek a női munkaerő iránt. A női munkavállalás bővülése nem korlátozódott az úgynevezett fehérgealléros munkákra (bankok, postahivatalok), hanem szélesebb körű mobilizációt hozott létre az anatóliai tartományokban.

Az első világháború következtében egy 1915-ös törvény bevezette a női kötelező foglalkoztatás egy formáját, így a női alkalmazottak száma is emelkedett. Női önkéntes csoportok alakultak, hogy segítsék a hadsereg tevékenységét. Bár a körülmények fokozták a nők jelenlétét a munkaerőpiacon, érthető módon a jelenléte ambivalens reakciókat váltott ki. A munkaidőben a nők elhagyhatták a kendőviselést, azonban előfordult, hogy a rendőrség hazaszállította a túl rövidnek ítélt szoknyába öltözött nőket. Ez az időszak tehát a nőkérdést illetően ellentmondásokkal teli volt (Davis, 1986).

Az 1917-es törvénykönyv a családról e tárgykörben az első írott jogforrás a muszlim világban. Ebben illegálisnak minősítették a konszenzus nélküli házasságot, és a válás folyamatába beépítették a békéltető eljárást (Tucker, 1996).

A nyolcvanas évek mozgalmi

A nyolcvanas évek feminista mozgalmi a török társadalom patriarchális berendezkedését kezdték kritizálni. Szembefor-

dultak a korábbi kemalista feminista irányvonallal is, és még radikálisabb változást követeltek a nők számára. Bár a társadalom gyökeres átforgalmazását nem sikerült megvalósítaniuk, mégis hozzájárultak egy liberálisabb, demokratikusabb, szekularisabb politika létrejöttéhez Törökországban.

1985-ben Törökország aláírta azt az ENSZ CEDAW Egyezményét, amely kimondja a nők elleni diszkrimináció minden formájának megszüntetését, de a gyakorlatban ez kevésbé valósult meg. Ezért a feminista mozgalom kollektív nyilvános kezdeményezést indított el 1987-ben, a Feminista című folyóirat formájában. Ebben az évben elindult egy családon belüli erőszak elleni kampány is „Összefogás a bántalmazás ellen” címmel. Egy újabb fontos lépést jelentett a Nők A Diszkrimináció Ellen Társaság megalapítása, amely a már említett ENSZ egyezmény megvalósítását és a patriarchális struktúrák megváltoztatását tűzte ki célul. 1989-ben megalakult a Nők Összefogása Egyesület. A két nagyváros, Isztambul és Ankara női aktivistái egyesült tevékenységének köszönhetően létrejött a Bíbor Fedél Női Menedék Alapítvány, majd több önkormányzati fenntartású menedékház is a bántalmazott nők számára. A feminista mozgalmak további hatása volt, hogy 1990-ben eltörölték azt a törvényt, amely miatt a nők csak a férjük engedélyével dolgozhattak az otthonukon kívül (Acar, 2010).

Összefoglalva: a nyolcvanas évek feminista mozgalmi a kemalista nyugatosítás

folytatásának tekinthetők, mert az 1930-as évekig lezajlott reformok ideális környezetet teremtettek a nyugati feminista eszmék beáramlásának és felerősödésének. Habár a társadalom radikális átformálását nem tudták elérni, mégis jelentős szerepük volt a liberális, demokratikus és szekuláris politikai rendszer kialakulásában. Ugyanakkor ez ideális alapnak bizonyult a patriarchális társadalom későbbi átalakulásához.

A nyolcvanas évek női mozgalmai megkérdőjelezték a köztársasági feminizmus mítoszát, és nyíltan féltrelokték a patriarchális értékeket és struktúrát. Hiszen a török úgynevezett „állami feminizmus” tartalmazott diszkriminatív törvényeket, amely például legitímálta a nők elleni erőszakot – az uralkodó patriarchális értékek befolyása miatt. A polgári jogban a férfi a család fejeként lett definiálva, akinek döntési hatalma van. Ráadásul a büntetőtörvénykönyv szerint enyhébb büntetés jár abban az esetben, ha „becsületbeli gyilkosság” vagy erőszak történt.

A modern törökország nőjogai

2001-ben végül a török polgárjogi törvénykönyvben eltörölték a családfő fogalmát. És még ugyanabban az évben megreformálták a büntetőtörvénykönyvet: a házasságon belüli nemi erőszak büntendő lett, és eltörölték a „becsületbeli gyilkosságért” járó enyhébb büntetést is. A nemi erőszakért elkövetett büntetőeljárást így nem lehet többé elkerülni, ha házasságon belül történik (Glüper-Kesebir, 2016).

2011-ben Törökország aláírta az Európa Tanács Egyezményét a nők elleni és a családon belüli erőszak megelőzéséről és felszámolásáról, vagyis az Isztambuli Egyezményt. Ezt követően a kormány egy platformot hozott létre, amely több mint 236 török női szervezettel működik együtt egy családon belüli erőszak törvényjavaslat létrehozásában (Bozkurt, 2007).

A nemi erőszak – mely igen gyakori bűncselekmény Törökországban – szimbóluma egy 20 éves török lány Özgecan Aslan lett. 2015. Február 11-én Özgecan Aslan egy barátnőjével találkozott egy bevásárlóközpontban, ahonnan együtt indultak haza taxival. A lány egyedül maradt a járműben utasként, miután a barátnője hamarabb kiszállt. A híradások szerint a kisbusz vezetője megpróbálta megerőszkolni Aslant, aki ellenállt és paprikasprével próbált védekezni. A férfi többször is megszurta, majd egy vascsővel halálra verte. A gyilkosságot követően segítséget kért az apjától és egy barátjától. A három férfi felgyújtotta a lány holttestét és egy erdei patak medrébe dobták a maradványokat. Miután Aslan nem ért haza éjjel, bejelentették eltűnését a rendőrségen. Az iránytaxi sofőrje közben megállt egy csendőrségi ellenőrző pontnál, ahol útbaigazítást kért. A csendőröknek feltűnt, hogy mégsem arra indul, amerre az útbaigazítást kérte, így megállították és átvizsgálták a járművet, ahol vércseppeket találtak. A sofőr magyarázata szerint verekedő utasoktól származtak. Rövid átvizsgálás után a csendőrök elengedték. Aslan eltűnésének jelentését követően a csendőrség is-

mét keresni kezdte a kisbuszt, amelyben megtalálták a lány sapkáját. A gyanúsítottak beismerő vallomást tettek (Asquit, 2015).

A lány testét február 13-án találták meg, ruhái alapján azonosították. Az eset a nők elleni erőszak jelképe lett. A brutális gyilkosság közfelháborodást váltott ki, melynek eredményeképpen több ezren vonultak az utcákra tüntetni. A többségében nőkből álló tömeg elítélte a kormány feltételezett inaktivitását és az esetet elítélő hivatalos közlemények hiányát (Yilmaz, 2019).

A demonstrációk során a tüntetők azt állították, a bírók elfogultak a szexuális bűntettet elkövetőkkel szemben és rövidebb büntetéseket szabnak ki, mint kellene. A kormányt is megvádolták azzal, hogy olyan társadalmi környezetet teremtenek iszlamista politikájukkal, amelyben a nem konzervatív nőkről úgy tartják, megérdemlik az erőszakot (Asquit, 2015).

Aslan temetésén csaknem 5000 ember vett részt, a nők szembeszálltak az imámmal és együtt imádkoztak a férfiakkal, valamint nők vitték a lány koporsóját is, ami ellenkezik a vallási szabályokkal.

Konklúzió

Sok pozitív fejlemény van, de a valóság azt mutatja, hogy a meglévő törvényeket kellene érvényesíteni a bíróknak, rendőröknek, szociális munkásoknak, és a végrehajtás hatékonysága megakadályozhatná az erőszakot. Például egy hagyományos

gondolkodású rendőr a női nemi erőszak áldozatot egyszerűen csak hazaküldi vagy kibékíteti az elkövetővel. Ha a rendőr a családon belüli erőszak női áldozatát hazaküldi, anélkül, hogy a férjével vagy partnerével szemben feljelentést tudna tenni, a bűncselekmény általában következmények nélkül marad.

Aylin Nazliaka, a Köztársasági Néppárt ellenzéki politikusa azt mondta: „ha a férfi elkövető az eljárás során jól viselkedik, öltönyt húz, gyilkosként enyhébb büntetést kap. Mivel a női áldozat piros rúzszt viselt, fehér nadrágot és egyedül ment haza a sötétben, ezért az erőszak elkövetője enyhébb büntetést kapott, mondván, hogy provokáció történt.” (Mengü, 2018).

Hogy Özgöcan Aslan esetében a gyilkos nem enyhe büntetést kapott, az nem azért történt, mert az igazságszolgáltatás megváltozott volna. A szigorú ítélet csak a civil társadalom nyomásának köszönhető. „Támogatjuk a törvények megreformálását és a társadalom részéről az újragondolást.” Erről a társadalmi újra gondolásról beszél mostanában az egykori miniszterelnök, Ahmet Davutoglu is, aki a 2017. évi ENSZ-csúcstalálkozón azt mondta, hogy nem a törvények átírása az egyetlen megoldás a nők elleni erőszakkal szemben: „Sokkal inkább a mentalitásról van szó: az értékek, amelyekre felépítettük a világunkat, és amelyekkel mások jogait védelmezzük.”

Aylin Nazliaka török politikus szerint az ország politikai vezetőinek nyilvánosan kellene támogatniuk a nők és férfiak közötti egyenlőséget (Margolis, 2017).

Erdoğan egyrészt óvatosan enyhíti Atatürk diktatórikus intézkedéseit, másrészt igyekszik megőrizni a parlamentarizmus diktálta keretek közé szorított parancsuralmi stílust. Feloldotta ugyan az általános kendőviselési tilalmat (felesége most, a köztársaság születésnapjára fogadásán már fejkendőben jelent meg), de változatlanul kötelezi erre az igazságszolgáltatás alkalmazottait (a bíró- és ügyvédnőket), valamint azokat, akiknek a foglalkozása egyenruha viselését írja elő (rendőr-, katonák stb.). Intézkedése ezzel egyúttal gesztus a hithű iszlamistáknak, akiknek támogatására szüksége van.

Törökország felvételét kéri az EU-ba. A csatlakozási tárgyalások évek óta tartanak. Az EU átmenetileg „külön státust” kínál Ankarának, de Erdoğan miniszterelnök ragaszkodik a felvételhez. A brüsszeli bizottság évről évre közzéteszi értékelését a felvételre jelentkező országok, köztük Törökország belpolitikai helyzetéről. A jelentés állandó jelleggel számos kifogást talált az Erdoğan-kormány belpolitikájában az emberi jogok érvényesítésének területén. A sajtó- és vallásszabadság, a nemzeti kisebbségek jogainak megsértésére sorol fel példákat. Főleg azt kifogásolja, hogy az ezeken a területeken tett ígéreteit a kormány nem váltotta be. Kétségtelen, Törökország EU-csatlakozása mindkét fél számára problematikus. Ankarának azért, mert el kell ismernie és főleg át kell ültetnie a gyakorlatba azokat a demokráciával, emberi jogokkal kapcsolatos értékeket, amelyekre az EU épül. De nem kevésbé problematikus az ország EU-felvétele a

közösség részéről sem. Egyrészt fontos lenne számára a csatlakozás, hiszen Törökország összekötő kapocs lehetne az EU és az iszlám világ között. Másrészt éppen az iszlám, pontosabban annak kiszámíthatatlan radikális irányzata az, amelynek EU-ba jutásától tart a szekularizált közösség. A nyugat-európai társadalmak a francia forradalom után sikerrel vívták meg harcukat a politikai uralomra is törő katolikus egyházzal. Mára a szekularizált társadalom integráns része az állam és az egyház különválasztásának elve. Az iszlám befolyás alatt álló országokban ez a harc még egyáltalán nem dőlt el.

Irodalom

- Acar, F. (2010): *Turkey. The First CEDAW Impact Study. Country Papers*. Letöltés: 2019.03.07. Web: <http://iwrrp.org/wp-content/uploads/2010/06/turkey.pdf>
- Adams, J. (2014): *Women and the Vote. A World History*. Oxford: Oxford University Press
- Akgun, S. (1986): Women's Emancipation in Turkey, *Turkish Studies Association Bulletin*, Vol. 10, No. 1 (March, 1986), pp. 1-10.
- Asquit, C. (2015): Turkish Men Get Away With Murder. NY Times. Letöltés: 2019.03.07. Web: <https://www.nytimes.com/2015/02/24/opinion/ozgecan-aslan-and-violence-against-women-in-turkey.html>
- Boyar, E. (2016): *Beyond the harem: ways to be a woman during the Ottoman Empire*. Cambridge: University of Cambridge.

- Bozkurt, E. (2007): Women's Human Rights. Turkey's Way to Europe. Letöltés: 2019.03.07. Web: https://www.esiweb.org/pdf/esi_turkey_tpq_id_84.pdf
- Caha, Ö. (2013): Women and Civil Society in Turkey: Women's Movements in a Muslim Society. New York: Routledge
- Calislar, I. (2008). *Mrs. Atatürk. Latife Hanım*. Berlin: Orlanda Verlag
- Davis, F. (1986) *The Ottoman Lady. Social History from 1718 to 1918*. Westport, Conn.: Greenwood Press.
- Glüpkér-Kesebir, G. (2016): Women's Rights in Turkey and the European Union Accession Process: German Media Perspectives. *Journal of Women, Politics & Policy* Volume 37, 2016 - Issue 4. Letöltés: 2019.03.07. Web: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1554477X.2016.1192422>
- Gokcen, B. I. (2015): The depiction of women's suffrage in Turkey in the editorial cartoons of the era. *Journal of Yasar University*, 2014 10 (37) 6381-6477. Letöltés: 2019.03.07. Web: https://www.researchgate.net/publication/287376315_THE_DEPICTION_OF_WOMEN'S_SUFFRAGE_IN_TURKEY_IN_THE_EDITORIAL_CARTOONS_OF_THE_ERA
- Hanioglu, M. S. (2011): *Ataturk: An Intellectual Biography*. History Departments at The Ohio State University and Miami University.
- Henson, C. (2014): *Burka decision*. Letöltés: 2019.03.07. Web: <https://www.yorkpress.co.uk/news/11302755.burka-decision/>
- Kasza L. (2013): Atatürktől Erdoganig, *168 óra*. 2013.11.13. Letöltés: 2019.03.07. Web: <https://168ora.hu/kulfold/ataturktol-erdoganig-43174>
- Kövecsi-Oláh, P. (2014): A nők a muszlim társadalomban. Letöltés: 2019.03.07. Web: <https://www.migraciokutato.hu/hu/2016/09/29/a-nok-a-muszlim-tarsadalomban-publicisztika/>
- Lowen, M. (2018): Women challenge Turkey traditions for right to work. Letöltés: 2019.03.07. Web: <https://www.bbc.com/news/world-europe-43197642>
- Margolis, A. (2017): EU Getting Serious About Violence Against Women. Body Signs Groundbreaking Treaty to Strengthen Prevention and Response. *Human Rights Watch*.
- Mengü, S. (2018): Discussions of Turkish Women Parliamentarians on Women's Issues; Twitter Accounts Review. *Journal of Strategic Research in Social Science*, 8(2), 81-98.
- Mousset, S. (2014): *Women's Rights and the French Revolution: A Biography of Olympe De Gouges*, New York: Routledge
- Re/forming the Penal Code in Turkey from a Gender Perspective: The case of a successful Campaign, (2012)*. Letöltés: 2019.03.07. Web: <http://kadinininsanhaklari.org/wp-content/uploads/2018/06/IDS-TCK-Pinar-makale.pdf>
- 'EU Demands New Turkish Penal Code', *BBC News*, September 20, (2004). Letöltés: 2019.03.07. Web: [http:// news.bbc.com/news/world-europe-43197642](http://news.bbc.com/news/world-europe-43197642)

- bbc.co.uk/1/hi/world/europe/3672834.stm
- Tucker, J. (1996): Revisiting Reform: Women and the Ottoman Law of Family Rights, 1917. *The Arab Studies Journal* Vol. 4, No. 2 (Fall 1996), pp. 4-17.
- Tunçay, M. (2019): „Kemalism” In *The Oxford Encyclopedia of the Islamic World*. Oxford Islamic Studies Online. Letöltés: 2019.03.07. Web: <http://www.oxfordislamicstudies.com/article/opr/t236/e0440>
- Wagner, M. (2016): The Decline of Women’s Rights in Turkey: Is it Political Islam...or Tayyip? *University of Colorado, Boulder CU Scholar Theses*. Letöltés: 2019.03.07. Web: https://scholar.colorado.edu/honr_theses
- White, J. (2003): State Feminism, Modernization, and the Turkish Republican Woman. *NWSA Journal*, Vol. 15, No. 3, Gender and Modernism between the Wars, 1918-1939 (Autumn, 2003), 145-159.
- Yılmaz, E. (2019): *Construction of Crime News in Turkey: Özgecan Aslan Case*. Istanbul: Bilgi Üniversitesi

MÚHELY, RENDEZVÉNY

